

OBSAH:

1. Úvodní slovo	1
2. Maria, obraz a vzor církve	1
3. Wilfrid Stinissen - Utišení bouře	3
4. Výroky bratra Lorence	6
5. Plodem víry je láska	9
6. Mystické spojení s Marií (XXIII.)	13
7. Panna Maria Karmelská	14
8. Upozorňujeme	16

1. ÚVODNÍ SLOVO

Mnoho lidí dnes ovlivňuje a určuje nejistota. Řada otázek naléhavě doléhá. Jak se bude u nás vyvíjet společenská a hospodářská situace? Jak dopadnou volby v Rusku? Podaří se zastavit růst násilností a lhostejnosti jednoho k druhému? Jak to bude se mnou? Má to všechno nějaký smysl? Má můj život vůbec nějaký smysl?

Církev nám staví před oči Marii. Ona svým nezištným odhodláním - být k dispozici Bohu - uchovala pokoj srdce. Její život nám poskytuje inspraci. Proto zařazujeme dnes tři články s námětem *Maria*. Ať její blízkost působí na naše srdce. Ať nás chrání před malomyslností a hříchem. Ať nás naše důvěra v ni a její laskavá péče ochrání před pokušením - zařídit se pro sebe a podle sebe.

Přejeme Vám, milí čtenáři, abyste v letních měsících načerpali nové síly a obnovili naději, že Bůh je pánem světa a dějin. A abychom tak byli schopni žít jako šířitelé dobra.

Vaše redakce

2. MARIA, OBRAZ A VZOR CÍRKVE
Olga Krabovská a Věra Mrázová

O Panně Marii se v Novém zákoně příliš často nemluví, můžeme si však všimnout, že je přítomna ve všech rozhodujících událostech, z nichž vyrůstá křesťanské tajemství: při vtělení, neboť k němu došlo v ní; při dovršení Kristova díla našeho vykoupení, kdy stála u jeho kříže, a o letnicích,

kdy byl dán Duch svatý, který působí, že dílo spásy bude v církvi stále účinné. O těchto skutečnostech se zmiňuje pater Raniero Cantalamessa ve své knize „Maria, zrcadlo církve“. Evangelijní výpovědi o Panně Marii můžeme však sledovat ještě dál. Archanděl Gabriel ji při zvěstování oslovuje jako *plnou milosti*, s níž je Pán, a sděluje jí, že našla milost u Boha. V tomto oslovení, v této plnosti milosti, spatřuje známý anglický konvertita kardinál Newman potvrzení mimořádného Mariina vyvolení, že totiž byla počata bez poskvrny dědičného hříchu. Jinak to ani vyložit nelze. A Alžběta, naplněna Duchem svatým, ji blahoslaví jako požehnanou mezi ženami a Maria, tato ponížená služebnice Hospodinova, z vnuknutí téhož Ducha nejen velebí jej a jeho milosrdenství, ale i nazírá své blahoslavení všemi pokoleními.

Svůj první zázrak v Káně Galilejské činí Ježíš na její přimluvu. Ač jej odmítl s poukazem na to, že jeho čas dosud nepřišel, překonán její důvěrou a vírou překračuje hranici svého času a proměňuje vodu ve víno. S úžasem můžeme sledovat, jak se moc této ženy u Ježíše projevuje již na počátku jeho veřejného působení. Jak by se mohla neprojevat po jeho skončení, při němž v nepředstavitelné bolesti a vpravdě nejkřutějších mukách svého mateřského srdce získala podíl na vykupitelském díle svého Syna, takže ji svatý otec Jan Pavel II. nazval Spoluvykupitelkou!

Mariinu víru vyzdvihuje též papež ve své encyklice *Redemptoris Mater* - Matka Vykupitele - takto: „V úctě k Matce Boží je vždy zahrnuto velebení její víry. Všichni, kdo v četných národech přijímají tajemství Krista jako vtěleného Slova, obracejí se k Panně Marii nejen s důvěrou, nýbrž hledají v její víře také posilu pro vlastní víru ... V její víře otevřel Otec od zvěstování až po kříž prostor, v němž nás naplňuje veškerým požehnáním. Ve víře, kterou Maria jako „služebnice Páně“ vyznala a v níž jde stále před Božím lidem, se snaží církve shromáždit lid pod jednou hlavou, jíž je Kristus, a to v jednotě Ducha svatého.“

Snad si návštěvníci Svaté Hory vzpomenou, že se tam již před léty objevila v předsíni baziliky výzva otce kardinála Tomáška, aby věřící nezpívali ve Svatohorském zdrávasu: „... oroduj za nás, Panenko Maria“, nýbrž „ó Panno Maria!“ Otec kardinál byl obzvláštním ctitelem Panny Marie a jejího Neposkvrněného Srdce, a zřejmě těžko snášel ono titěrné oslovení (byť i vycházející ze srdcí milujících) ženy, kterou církev vyzývá mimo jiné jako Pannu slavnou, Pannu mocnou, věž Davidovu, bránu nebeskou, královnu andělů a všech svatých, Matku církve! Tuto poslední invokaci dal zařadit papež Pavel VI. do Loretánských litaní hned za vyzváním Panny Marie jako Matky Kristovy.

O Mariině poslání být Matkou církve, matkou Božího lidu, výstižně píše holandský biskupové v pastýřském listu „O mariánské úctě po koncilu“: „...

„Onu ženu, kterou dal Bůh nejdříve a především svému Synu za matku, vyvolil také k tomu, být matkou Božího lidu. V církvi se vždy myslelo na ona slova, která pronesl umírající Kristus k Janovi, který zůstal věrným, a v něm všem svým následovníkům a učedníkům: „Ženo, to je tvůj syn.“ Kristus nežádal od této země nic než to, co má i nejhudší člověk: matku. A to jediné, co vzal z dober této země, si ani nechtěl ponechat pro sebe, nýbrž se o to podělil na znamení své předvídavé lásky. Proto má Maria v církvi jedinečné, nezastupitelné místo. A je spravedlivé a sluší se, abychom Bohu vždy zůstali vděční za to velké, co způsobil v Marii a co dále koná v církvi, pro kterou je Maria obrazem a vzorem.“

Nakonec alespoň několik vět z „Kreda Božího lidu“ papeže Pavla VI. z 30. června 1968: „Věříme, že svatá Boží Matka, nová Eva, Matka církve, v nebi pokračuje ve svém mateřském úkolu a to se zřetelem na údy Kristovy, když spolupůsobí při probouzení a rozvíjení božského života ve vykoupených duších.“

3. UTIŠENÍ BOUŘE. - Úvaha nad Mk 4,35-41. Wilfrid Stinissen OCD

„Přeplavme se na druhou stranu,“ praví Ježíš. Bereme-li svůj život vážně, stále znovu se dostáváme do situace, kdy jde o to „přeplavit se na druhou stranu“. Žijeme-li intenzivně křesťanským životem, je nemyslitelné, abychom jen přešlapovali na místě. Chceme-li, aby se z nás stali zralí lidé a křesťané, musíme překročit mnoho prahů. Bůh nás vybízí, abychom získávali stále nové zkušenosti co do našeho vztahu k němu i k nám lidem navzájem. Přijdou doby, kdy jsme vybízení zanechat za sebou svou minulost, a tu říkáme se sv. Pavlem: „Co je staré, pominulo, hle, je tu nové!“ (2 Kor 5,17).

Jsmo pokaždé dostatečně ochotni plavit se na druhou stranu? Nezůstaneme raději na naší straně, kde jsme se již zabydleli a kde máme pocit jistoty? My sami nemůžeme tyto přeplavby programovat, ale říci ne, když přijde výzva, je totéž jako dusit život.

Na konci našeho života nás Ježíš naposledy vyzve: „Přeplavme se na druhou stranu!“ Jestliže jsme se předtím v životě s absolutní odevzdaností mnohokrát přeplavili, tak můžeme i tentokrát z celého srdce říci své ano, až přijde čas poslední velké přeplavby. Tím spíše, když víme, že Ježíš se vždy plaví spolu s námi. On neřekne: „Přeplavte se“, nýbrž „přeplavme se na druhou stranu“.

„Tu se strhla velká bouře s vichřicí a vlny se valily na loď, že už byla skoro plná.“ Zanechat za sebou to staré a obrátit se vsťfíc novému není *pouze* nádherným dobrodružstvím. Růst s sebou přináší krize. Je pouhou iluzí se domnívat, že při přeplavbě se nemůže strhnout bouře jen proto, že Ježíš je s tebou. Bouře patří k životu námořníka. Viděl snad někdo někdy zkušeného námořníka, který nikdy nezažil bouři? Ježíš nepřikáže již *předem* větru a vodě, aby se utišily. Nechá bouři propuknout. Zasáhne, teprve když stojíme na pokraji záhuby. Čeká rád až do chvíle, kdy je *téměř* pozdě; miluje krajní okamžik. Nikoli proto, aby nás trýznil, nýbrž proto, že ví, že bouře je potřebná a zaujímá důležité místo v našem životě. Bez bouře nemůžeme růst. Spoléhat na Ježíše, když jezero je v klidu a všechno jde hladce, k tomu není zapotřebí mnoho víry. Když je však situace beznadějná, když nevidíme východisko, pak má naše víra a naše naděje příležitost k růstu. Ježíš nás dohání do náruče beznaděje, nikoli pouze, aby zkoušel stupeň naší naděje, nýbrž také, aby naše naděje byla skálopevná, schopná přemoci samu beznaději. Kdyby zasáhl příliš brzy, minula by se bouře účinkem. Jakmile je veškerá lidská naděje vyčerpána, pak nastal čas pro *božskou* naději, naději v Boha. Při jiné příležitosti líčí Ježíš hrůzyplné události, které budou předcházet jeho příchodu, a tu dodá zcela neočekávaně a k úžas v všech přítomných: „Když se toto začne dít, napřimte se a zvedněte své hlavy, neboť vaše vykoupení je blízko“ (Lk 21,28). V našich nejtěžších životních situacích je naděje nejsilnější.

Když Ježíš koná svou poslední přeplavbu, postihne ho strašlivá bouře; taková, jakou nelze srovnat s bouřemi, které prožíváme my. Bůh Otec nejen že čeká do posledního okamžiku, aby zasáhl, naopak nechá poslední okamžik minout. Nezachrání Ježíše před křížem, nechá jej zahynout. Ježíš na kříži zemře. Jako by spal, právě tak jako Ježíš spal, když učedníci zoufale bojovali s bouří. Otec však vzbudí Ježíše k životu, Ježíš vstane z mrtvých; Ježíš přece již dříve předpověděl, že Otec jej nenechá samotného (Jan 8,16.29). I kdyby Bůh úmyslně promeškal poslední okamžik a nechal nás zahynout, vždycky je v záloze ještě jeden okamžik, okamžik v pozadí zániku: okamžik nového života. Po smrti nastane nový život.

Při této bouři však Ježíš nejde tak daleko. Zasáhne včas. „Pohrozil větru,“ píše Marek; používá téhož slova, jako když Ježíš vyháněl demony (epitimaos). Situaci, kdy Ježíš utišil bouři, popisuje Marek jako kosmický exorcismus. Bible považuje moře za říši zlých mocností. My, sekularizovaní lidé nepotřebujeme vysvětlovat bouři pomocí démonů. Meteorologové vědí přesně, kdy a proč nastane bouře, a slovo démon se nikdy v předpovědi počasí nevysskytuje. Člověk doby biblické však věděl, že realita má hlubokou dimenzi, kterou našimi smysly nemůžeme vnímat, která však je skutečnější než ta viditelná a hmatatelná. Vědecký výklad má své oprávnění,

skutečnost je však možná větší než ta, jak ji chápe věda. Sv.Pavel věděl zřejmě o skutečnosti poněkud víc. „Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům,“ píše, „ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla“ (Ef 6,12).

Když Ježíš přikázal větru a jezeru a tak způsobil, že nastal klid, obrátil se k svým učedníkům a pokáral je: „Proč jste tak ustrašení, ještě nemáte víru?“ U Matouše nazývá Ježíš učedníky malověrnými (8,26). Podle Marka, který často užívá silnějších výrazů, nemají vůbec žádnou víru. Ježíš staví strach proti víře. Obojí se navzájem vylučuje. Věřím-li, pak nepodléhám strachu. A mám-li strach, je to znamením slabé víry. Strach je vždycky poplašným znamením. „Měj větší víru!“ říká nám strach. Avšak ta víra, kterou Ježíš má na mysli, je něco jiného, než pokládat Boží existenci za pravděpodobnou. Věřit, to znamená mít odvahu odevzdat se Bohu, spoléhat na něj, svěřit sebe sama a celý svůj život do jeho rukou a vědět, že tam jsi v bezpečí.

Kdyby učedníci měli opravdovou víru v Ježíše, nemuseli ho budit. Vždyť byl přece s nimi. Co by se mohlo stát s jejich člunem, když Ježíš je přítomen? Učenici - a stejně tak většina nás ostatních - věří v Ježíše pouze když je bdělý, když nám zjevně dokazuje, že o nás má péči. Jako protiklad této nedostatečné či vůbec neexistující víry můžeme jmenovat víru Terezie z Lisieux. Měla po dlouhá období pocit, že Ježíš v člunu jejího života spí, že o ni vůbec ztratil zájem. Přesto však, jak píše, ho nikdy nechtěla budit, nechala ho spát. Nám se to snad zdá trochu naivní, zároveň nám však tento dětinský obraz osvětluje, že Terezie vůbec nepotřebuje „cítit“, že o ni Bůh pečuje. Ona ví, že se Bůh o ni stará, třebaže zdánlivě hluboce spal. Její víra je tak pevná, že neexistuje rozdíl mezi tím, zda pocituje hmatatelně Boží péči nebo ne. Ve skutečnosti je Boží spánek pouze zdánlivý. „Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele“ (Ž 121,4).

Když učedníci vidí, s jakou neodolatelnou svrchovaností Ježíš vládne větru i vodě, zachvátí je veliká bázeň. Tato bázeň nemá nic společného se strachem, který cítili, když zuřila bouře. Jejich bázeň, to je úcta, údiv, obdiv. „Kdo to jen je?“

Bylo by dobré, kdybychom i my někdy pocítovali něco z této bázně a rovněž si položili otázku: „Kdo to jen je?“ Vždyť on je jiný, větší, tajuplnější, než jsme si mysleli. Můžeme na něj spoléhat mnohem víc, než jak jsme se doposud odvažovali. Jeho láska je větší, než náš rozum dokáže obsáhnout. Kdo to jen je? Nebo slovy apoštola Pavla: „Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty! Kdo poznal mysl Hospodinovu ... Jemu buď sláva na věky. Amen“ (Řím 11,33.34.36).

4. VÝROKY BRATRA LORENCE (4)

„Bídou a hříchy ve světě se už neznepokojují.“

(První rozhovor, 6)

Denně jsme konfrontováni sdělovacími prostředky se zlem, které působí někde na světě člověk člověku. I „průmysl zábavy“ staví svůj program dalekosáhle na násilí a zlobě. Obchod se zlem, jehož je člověk schopen, ano vůbec s celou bídou a nouzí tohoto světa, je na vzestupu. Vidiny hororu budoucnosti se malují na zeď: že neznámé viry působí nemoci, že nepoučitelní lidé produkují zničující materiál nesmírné ničivé síly, že ... A životní pocit se vyznačuje strachem. Starost o zaměstnání, stoupající nájem a životní náklady a další starosti vás ovlivňují ...

Tu čteme v jednom záznamu rozhovoru o bratru Lorencovi: „Rekl, že slyší stále mluvit o bídě a hříchu a že se tomu nediví; že to chápe, když vidí, jakého zla je hříšník schopen. Modlí se za něj, avšak protože ví, že Bůh může zlu odpomoci, kdykoli chce, už se tím neznepokojuje.“

„Neznepokojuje se tím“ - nezni to, aspoň dnešním uším, zrovna jako útěk nebo pohled jinam?

Bratr Lorenc nezavírá v žádném případě oči před „bídou a hříchem“. Naopak: žasne nad tím, „že toho není víc“! Jeho klid pochází z toho, že na jedné straně ví z vlastního sebepoznání, „jakého zla je hříšník schopen“, a na druhé straně může věřit tomu, že Boží milosrdenství a Boží ano k tomuto světu je větší než veškeré zlo a všechna neštěstí dohromady. Nemusí si nad tím vším zoufat, protože má zřetel božsky milosrdný. Víra v Boží bezpodmínečné odpuštění mu umožňuje bezstarostný styk s propastmi lidského srdce a z toho plynoucím zlem. Ale má to být všechno, co mohu dělat - se zřetelem k neštěstí, které si vzájemně způsobují lidé v tak hrůzné míře? Už to je mnoho! Není skutečně nejrozumnější přenechat Bohu veškerou „bídu a hřích“ a už si s tím nedělat starosti? Je lepší lámat si hlavu a srdce tísnivými otázkami? Co může ještě člověk udělat dobrého, když v jeho myšlenkách a pocitech je jen temno, jen strach a starost, nářek a obžaloba?

Bratr Lorenc si mohl touto trpělivostí uchovat pohled pro to, že vedle zla je také ještě dobro, že skutečnost tohoto světa je víc než co opakovaně sdělují poplašné zprávy. Není to bezpráví, že zprávy o krásných a dobrých stránkách života jsou tak trestuhodně zanedbávány? Kvůli svému vlastnímu srdci si nesmíme upírat dobro!

V tomto postoji, s důvěrou v milosrdenství Boží a s pohledem také na světlé stránky světa, nacházel bratr Lorenc sílu konat dobro, které mohl. Jako on, ani já nemohu změnit celý svět a v mnohém ohledu ani sám sebe.

Avšak malé „velké zázraky“ jsou možné tomu, kdo do sebe vpustí důvěru v Boha a ve světlo, které je v jeho světě.

Arabská bajka, s jejímž výrokem by jistě bratr Lorenc souhlasil, vypravuje o malém mrznoucím děvčeti, které jde po silnici bez jídla a bez naděje. Muž, který to pozoruje, vyčítá Bohu: „Jak to můžeš dopustit?! Proč proti tomu něco neuděláš?“ Nějakou chvíli, vypravuje historka, Bůh neřikal nic; ale v noci mu odpověděl: „Něco jsem přece proti tomu udělal: stvořil jsem tebe.“

P. Thomas Röhr OCD

„Člověk umírá jen jednou!“

(Dopis 1)

Upozorňovat někoho na to, že jednou umře, svědčí buď o prostoduchosti - vždyt to je přece ořepaná pravda - nebo o nevkusu! Neboť kdo by rád, aby se mu připomínalo umírání? Neděláme všechno, abychom umírání a myšlenku na to drželi co možná od těla? Už naše opisy pro umírání jsou zrádné: „Kdyby se mi stalo něco zlého ...“, „Stalo se nejhorší ...“ atd. Nebo naše reakce na zprávu o úmrtí bližního: děláme, jako by se to nemělo stát, aby někdo umřel. Bratr Lorenc by nechtěl šířit ani ořepané pravdy ani nevkus. Když ženě, kterou duchovně vede, píše: „Dejme pozor: člověk umírá jen jednou!“, chce ji motivovat k realistickému pohledu života.

Je-li už skutečností, že člověk jednoho dne zemře, pak nejde o to tuto zcela jistou skutečnost, která v každém případě nastane, potlačit nebo dělat jako by vlastně nebyla. Nejsou realističtí a střizliví ti lidé, kteří smrt zatlačují a vůbec k sobě nepochybně. Realisté jsou spíše ti, kteří přijímají i smrt a dovedou ji zabudovat do svého životního projektu; pro něž je normální, že jejich život skončí smrtí; kteří to bez zarpullosti berou na vědomí, ale snaží se žít vědomě podle toho.

Kdo má smrt před očima, stane se v každém ohledu realistou. Uvidí věci v jejich pomíjivosti: všechno, co ho obklopuje, sebe sama, celý život. Nedá se proto svazovat tím, co je ohraničené, konečné, vetché. Bude se vědoměji ptát na to, co přežívá ...

Takový realismus se může v životě člověka stát novým začátkem. Myšlenka na smrt odkrývá naši omezenost a dává nám možnost pravdivě vnímat skutečnou velikost Boha. K tomu chce v každém případě pozvat bratr Lorenc. Chce vést k opravdovému životu, v němž smrt nemusí být potlačována, ale stává se východiskem živé víry, života v přítomnosti Boží, a tím návčikem konečného a věčného setkání s ním a s bližními, které začíná smrtí. A bratr Lorenc ví ze zkušenosti: „Když Bůh najde duši, kterou proniká živá víra, zahrne ji hojností své milosti. Je to jako přívál, který

člověk zadržoval a který se pak, když se mu dá volný průběh, vyleje se silou a hojností“ (tamtéž).

Realismus vůči smrti a pomíjivosti se pro život vyplácí! Proto: „Nezadržujme už tento příval ..., vejděme do sebe, zlomme tuto hráz, pomozme milosti provalit se, dožeňme zase ztracený čas; možná nám zbývá už jen málo času žít, smrt je nám v patách, dejme pozor: člověk umírá jen jednou!“

P. Ulrich Dobhan OCD

„Můj život je neustálá radost.“

(Čtvrtý rozhovor, 47)

Když se dopisy a záznamy bratra Lorence r. 1692, několik měsíců po jeho smrti objevily v tisku, poznamenal vydavatel v úvodu: „I když si smrt v posledním roce vzala mnoho bratří z řádu bosých karmelitánů, kteří svatým umíráním ukazovali bohatství svého života, chtěl Bůh obrátit zrak lidí zvláště na jednoho, na bratra Lorence. Při jeho smrti zazářil lesk jeho nitra jasným světlem, ačkoliv se bratr Lorenc pečlivě snažil po celý život bližní na sebe neupozorňovat.“

Co zazářilo jasným světlem a obracelo pozornost bližních na tohoto prostého řeholního bratra, se dá popsat nejlépe jako „spokojenost“, „radostnost“ a „radost“. Bratr Lorenc žil radost, která byla tak přitažlivá, že i jiní po ní pociťovali touhu. Jeho partner v rozhovoru říká, že mu bratr sám říkal, že „tráví svůj život v neustálé radosti“. Který člověk, který křesťan to může o sobě říci?

Ptáme-li se po důvodu jeho radostného životního postoje, narážíme opět na podstatné tajemství jeho života: *život v přítomnosti Boží*. Protože pro něho Bůh nebyl jen „předmět víry“, nýbrž skutečný, i když skrytý životní druh, byla i Boží láska a milosrdenství pro něho skutečné. Tak věděl, že Bůh ho chce a bere ho, a mohl se dívat na své nedostatky a neobratnosti s humorem. Když musel plnit úkoly, které mu neseděly, neztrácel radostnou odvahu, protože je mohl konat v každém případě s láskou - a ta před Bohem platí. Protože měl důvěru v nekonečné Boží milosrdenství, nemohla mu ani selhání a hříchy vzít hlubokou radost srdce. A potíže všedního dne a všechno utrpení jeho i světa se mu v této radosti u Boha stávalo lehkým.

Jeden očitý svědek vypráví po Lorencově smrti: „Radost nebyla patrná jen v jeho tváři, nýbrž i v jeho způsobu, jak mluvil - což mnichy, kteří ho navštěvovali, opravdu přimělo ptát se ho, jestli přece netrpí. Odpusťte mi, říkal jim, trpím. Mám bolesti, ale můj duch je spokojen“.

(Život, 25)

„Radostnější písně byste mi měli zpívat, abych mohl věřit vašemu Spasiteli“, napsal jednou Nietzsche křesťanům do rodokmenu. U bratra Lorence by našel to, co postrádal.

S. Waltraud Herbstrith OCD

Jak bratr Lorenc psal své postřehy

Psal tak vznešené a krásné věci jak o velikosti Boží, tak o jeho nevysvětlitelném sdílení Jeho lásky duším, že ti, kteří spatřili jednotlivé listy jeho spisů (půjčoval je s podmínkou, aby mu je co možná brzy vrátili), byli jimi tak nadšeni a povzbuzeni, že o nich mluvili s obdivem. Ale jakkoli je pečlivě skrýval, přece se podařilo uchovat některé úseky, podle nichž litujeme, že jich nemáme víc. Neboť dá-li se z toho mála, co nám zůstalo z jeho dopisů a pokynů, usuzovat na všechno ostatní, jsme oprávněni k domněnce, že - jak prohlásil sám jednomu ze svých přátel - jeho malá díla mluvila vždy o vylévání Ducha svatého a působení jeho lásky. Někdy je uložil na papír, ale když napsané srovnával s prožitým, pokládal to za tak méněcenné a tak dalece vzdálené svým vznešeným pocitům, které mu dávali zakoušet velikosti a dobrotu Boží, že se často cítil nucen to hned roztrhat. Trhal svá díla tím raději, když je psal jen proto, aby si sám ulehčil, aby dodal svému duchu vzlet a aby rozšířil své srdce a svou hrud, které byly příliš těsné pro Boží oheň, který ho stravoval a nechával ho nekonečně trpět, tak jako mísu, která nemůže pojmout všechny ty vody a přitom se snaží nechat je přetékat.

(Joseph de Beaufort, přítel bratra Lorence, v roce 1692

v: Eloge auf Bruder Lorenc von der Auferstehung, 41.)

Z originálu Karmel-Impulse 5,IV,5-9,1995 přeložil dr. Vojtěch Pola.

5. PLODEM VÍRY JE LÁSKA

P. Vojtěch Zieba
Přednáška III.

1. V dalším rozjímání se chceme zamýšlet nad skutečností víry a jejími důsledky pro náš život. Tyto důsledky jsou velmi konkrétní a týkají se celé lidské bytosti, poněvadž - jak říká Matka Tereza - plodem víry je láska. Proč je tomu tak?

2. Jak jsme o tom už hovořili, víra váže člověka s Bohem, poněvadž je jeho poznáváním ve smyslu hlubokého osobního svazku s ním. Ve víře jde především o vztah mezi osobami - mezi Bohem, který se nám odhaluje ve

své lásce, a člověkem, který na Boží zjevení odpovídá. Není nic divného, že úplně a konečně naplnění zjevení Božího a víra, která je odpovědí na ně, vyústí v lásku. Když dojde k této lásce, víra se úplně přirozeně stane důvěrností s Bohem, která způsobí, že člověk dobrovolně a s plnou oddaností se mu svěří beze zbytku. Opravdová víra vede k synovskému svazku s Bohem, naším Otcem, kterého tak denně vzýváme v modlitbě Otčenáše.

3. Abrahám je v Bibli nazýván otcem naší víry. Jeho víra je doložena příklady a zkouškami. Abrahám věřil, a proto uposlechl, když byl povolán, aby šel do země, kterou měl dostat za úděl, a vydal se na cestu, ačkoliv nevěděl, kam jde. Věřil, a proto žil v zemi zaslíbené jako cizinec, bydlel ve stanech s Izákem a Jakubem, pro které platilo totéž zaslíbení, a upínal naději k městu s pevnými základy, jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh. Také Sára věřila, a proto přijala od Boha moc, aby se stala matkou, ačkoliv už překročila svůj čas; pevně věřila tomu, kdo jí dal zaslíbení. Tak z jednoho muže, a to už starce, vzešlo tolik potomků, jako bezpočtu je hvězd na nebi a jako je písku na mořském břehu. Ve víře zemřeli ti všichni, i když se splnění slibů nedočkali, nýbrž jen z dálky je zahlédli a pozdravili vynávající, že jsou na zemi jen cizinci a přistěhovalci. Tím dávají najevo, že po pravé vlasti teprve touží. Kdyby měli na mysli zemi, z níž vykročili, měli možnost se tam vrátit. Ale oni toužili po lepší vlasti, po vlasti nebeské. Proto sám Bůh se nestydí nazývat se jejich Bohem. Vždyť jim připravil své město. Abrahám věřil, a proto šel obětovat Izáka, když byl podroben zkoušce. Svěho jediného syna byl hotov obětovat, ačkoliv se mu dostalo zaslíbení a bylo mu řečeno: „Z Izáka bude pocházet tvé potomstvo. Počítal s tím, že Bůh je mocen vzkřísit i mrtvé. Proto dostal Izáka zpět jako předobraz budoucího vzkříšení [Kristova]“ (Žid 11,8-19).

Ježíš též vyzývá, abychom důvěřovali Bohu do té míry, že opustíme všechno a půjdeme za ním. A slibuje, že ti, kteří se mu natolik svěří, nebudou zklamáni: „Každý, kdo opustil domy nebo bratry a sestry nebo otce nebo matku nebo děti nebo pole pro mé jméno, stokrát víc obdrží a bude mít podíl na věčném životě“ (Mt 19,29). Kdo nedůvěřuje, nikdy nezakusí této Boží štědrosti. Ale ten, kdo uchvácen Boží láskou se svěří Bohu, uvěří jeho slibům a vykročí za ním, tak jak to učinil Abrahám, když uslyšel Boží volání, zakusí naplnění Božích slibů a jeho srdce se naplní láskou a vděčností. „My milujeme, poněvadž napřed Bůh miloval nás“ (1Jan 4,19). Zkušenost víry naplňující se v Boží lásce nemůže však spočívat v „pokoušení Pána Boha“ a v očekávání zjevných znamení Boží pravdomluvnosti. Neopouštíme všechno, abychom dostali stonásobnou odměnu. K takové kalkulaci není Pán Bůh vhodným partnerem. Jemu nezáleží na tom, aby se s námi bavil kupeckými počty, Jemu záleží na našem srdci

otvírajícím se jeho hlasu, na naší úplně oddanosti, na nezištné důvěře v jeho lásku, která nás nenechá bez pomoci. Odměna je tu jakoby na vedlejší koleji, o ni přece nejde, ona není cílem sama o sobě. Je dokonce jistým překvapením, poněvadž na ni nemyslí ten, kdo se odevzdal Bohu a jde za jeho hlasem. V tom zakoušení Boží lásky hraje velkou úlohu modlitba, ve které se Bůh odhaluje člověku. Tím, že se Bůh zjevuje, poznává člověk ve víře velikost a krásu samého Boha, poznává jeho velká díla, poznává to všechno, co pro něho učinil, když ho stvořil a obdařil všelikým dobrem - jak hmotným tak duchovním, když ho miluje přes jeho hříchy, a konečně poslal svého Syna, aby nás spasil na kříži, umíraje za mě i za tebe, za každého z nás osobně a bez vyjimky. Když člověk v modlitbě hlouběji roztímá o Boží velikosti a jeho lásce, neprohloubí jen svoji víru. Toto poznání tak velice přesahuje všechno, co člověk zakusil, že lidské srdce se k němu musí obrátit a přilnout k němu.

4. Když se tak vážeme s Bohem v dobrém i zlém, navazující s ním úzký vztah, začínáme se mu podobat. Tomu není obtížné porozumět. Známe to přece z každodenního života: „Řekni mi s kým se stýkáš, a já ti povím jaký jsi.“ A poněvadž Bůh je láska, i do nás začíná láska „vsakovat“. Ježíš vyzývá ty, kteří v něho věří, aby ho následovali. Pro opravdově věřící se stane prostě potřebou srdce, aby poznávše tak velikou lásku, odpověděli na ni láskou a následovali v ní toho, který nás tak hojně obdaroval. Kdo Boha poznává, prostě musí být okouzlen jeho láskou, jeho velikostí, jeho dobrotou a nakonec ho začíná milovat ne za něco, ale pro něho samotného. To uchvácení přechází z nitra navenek - vyplývá to z lidské povahy, že člověk plný lásky, radosti, nadšení, štěstí, musí se o ně podělit s ostatními. Jinak jeho láska, radost, nadšení, štěstí nejsou úplně, něco jim chybí, vadnou a zmenšují se, nejsou-li rozdávané druhým. Ten, kdo zažil velkou lásku, touží podělit se o své štěstí, touží také milovat. Sv. Jan říká: „Každý, kdo miluje, z Boha se narodil a Boha zná. Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska“ (1Jan 4,7-8).

5. Aby člověk mohl opravdu milovat, musí nejprve do toho dorůst. Ježíš, když začal učit, řekl: „Obráťte se a věřte evangeliu“ (Mk 1,15). Víra se tedy potvrzuje proměnou srdce a vědomí, což vede ke změně života, působí odvrácení od hříchu, který je popřením lásky, a obrácením se k Bohu, který je láska sama. Víra tedy musí být ve stálém rozvoji. Nikdo jí nedosáhne jednou provždy, jako neměnnou, trvalou hodnotu, kterou nic nezpochybňuje ani neohrožuje. Je tomu spíše naopak. Víra musí být stále utvrzována. Jednak může znepokojovat náš intelekt, budit stále nové pochybnosti a otázky. Na druhé straně vyžaduje stále nová morální rozhodnutí, konkrétně

ní postoje a skutky shodné s vírou, vyžaduje stálý proces obrácení. Víra se rozvíjí a upevňuje v té míře, v jaké dokážeme jednat podle svého svědomí. Naopak, zakrňuje, odumírá a stává se pouhou formalitou nebo i úplně zanikne, jednáme-li proti svému svědomí. Buď člověk žije ve shodě se svou vírou, nebo začne věřit tak, jak žije. Není obtížné si domyslet, co se shoduje s „účastí víry na Božím záměru“. Jde v ní o „lásku z čistého srdce, z dobrého svědomí a z upřímné víry“ (1 Tim 1,4-5).

6. Skrze víru, která spočívá rovněž v plnění vůle Boží, stáváme se členy Boží rodiny, ve které je Bůh našim Otcem a Ježíš našim bratrem. Skrze víru se jeho Matka stává rovněž matkou naší a do této rodiny patří i ostatní lidé, naši bratři a sestry.

Víra nezáleží ve slovech, ale ve skutečích. Jednat ve shodě s vírou v Ježíše znamená především jednat ve shodě s láskou k bližnímu. Kdo by nejednal shodně s Ježíšovým přikázáním lásky, i kdyby říkal, že věří, „je lhářem a pravda v něm není“ (1Jan 2,4). Víra bez skutků je mrtvá (srov. Jak 2,26), víra bez lásky není ničím (srov. 1 Kor 13,2). Neboť v Kristu má význam pouze víra, která se projevuje láskou (srov. Gal 5,6).

7. Ta víra nám odhaluje přítomnost Kristovu ve druhém člověku, zvláště když je potřebný. To ona nás zvláštním způsobem naklání k lásce. Věříme, že on nás miloval tak velikou láskou, že za nás dal život. Což může být odpovědí na tak velikou lásku něco jiného než láska? To On i dnes trpí v těch nejubožejších. Jaká bude odpověď naší víry? Projeví se láskou? Matka Tereza říká: „Je málo víry, poněvadž ve světě je příliš mnoho sobectví a příliš velká část zisku je využívána jen na vlastní potřeby. Víra zase, aby byla pravdivá, musí být spojena s láskou, která obdarovává. Lásku a víru nelze oddělit. Lidé si neuvědomují, že ztratili víru. Věřím, že kdyby lidé byli přesvědčeni, že člověk, který leží v blátě, je jejich bratrem nebo sestrou, něco by pro něj učinili. Lidé nevědí, co je soucit. Nic nevědí o člověku. Kdyby to totiž věděli, okamžitě by pochopili velikost nuzáků, kteří žijí na ulicích, a obrátili by se k nim s láskou. Ta láska by zase jistě způsobila, že by těm chudákům začali sloužit.“

„V Písmu svatém čteme o tom, jak Bůh o svět pečuje, čteme tam též, že Bůh tak miloval svět, že dal svého Syna, Ježíše Krista, který se stal jedním z nás, aby nám přinesl radostnou zvěst, že Bůh je láska, že Bůh miluje tebe i mne. Bůh touží, abychom se všichni milovali, tak jak on miluje každého z nás. Když se díváme na kříž, všichni si uvědomujeme, že nás Ježíš velmi miloval. Když se díváme na eucharistii, uvědomujeme si, jak velice nás Ježíš miluje i dnes. Proto právě se stal chlebem života, aby uspokojil naši

touhu po jeho lásce a zároveň, jakoby mu to ještě nestačilo, stal se hladovým, nahým, bezdomovcem, abychom - ty i já - mohli uspokojit jeho žízeň po naší lidské lásce. Poněvadž přece proto jsme byli stvořeni. Byli jsme, stvořeni, abychom milovali a byli milováni.“

6. MYSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ ČÁST XXIII.

Láskyhodná Matka a láskyhodný Otec jsou nad chápání zastínění a pohlčení božstvím. A když se mi zjeví jako takoví, a tak silně přitahují a připoutávají mou lásku a pozornost k sobě, pak jakoby ve mně nezůstala jejich živá představa, nýbrž všechno plyne a směřuje k hlavnímu předmětu, k božskému Jednu a Všemmu a setrvává v něm, avšak bez úplného ztracení pohledu na ně. Vzpomínka na ně a láska k nim nebo vnímání jich se zabývá jimi, jak jsou uzavřeni nad chápání v božské podstatě a spojení s ní a tímto způsobem nazírám a patřím na ně v Bohu a duchovní láskou a jednotou jsem s nimi spojena v Bohu. To je, co o tom dovedu vysvětlit.

Musím k tomu ještě poznamenat, že sama k tomu nemohu nic přidat nebo ubrat. Například když se láskyhodná Matka zjeví sama, pak není v mé moci s ní přitom mít i láskyhodného Otce, nebo vůbec mít ho nějakým způsobem v paměti nebo v mysli, ani k tomu nemám nějaké tchnutí, protože mám za to, že se Bohu v tu dobu nelíbí nic jiného. Stane se toho přesně tolik, a nic více. Když to však přejde, pak jsem k tomu netečná a od toho obnažená, jako by se to nestalo a nevěnuji tomu vůbec pozornost, jen když té milosti požívám. Mimo tu dobu jsem ponechána v duchovní chudobě a nahosti, bez vnímatelného působení a vlivu božských milostí, ačkoliv tu povšechně zůstává podstatné nebo niterné božské světlo, které září v nitru a vede a řídí duši ke všemu bohulibému.

Tím méně může pro postrádání nebo odnětí oné milosti přijít do duše nějaká bolest, tchnutí, touha nebo neklid, neboť můj klid a uspokojení, jak se zdá, se nezakládá na požívání božských charizmat nebo darů, ale na Bohu samém a na jeho nejdokonalejším zalíbení.

Již několik dní jsem vnitřně poučována, že když jsem tak opuštěna v chudobě a nahosti ducha, mám se chovat velmi klidně a uchovávat se ve své nicotě, být úplně spokojena a uspokojena, mít zalíbení a radovat se z toho, že Bůh je sám v sobě všechno dobro, že si sám sobě stačí, že je sám se sebou spokojen a nekonečně uspokojen. Vzdávat mu díky za to, že se mu zalíbilo vzít všechno vylévání milostí, darů a světél zpět k sobě, a přitom ze srdce jásat a radovat se, protože jeho milosti, dary atd. se lépe a bezpečněji uchovávají v něm než ve mně, neboť já jich často zneužívám.

8. PANNA MARIA KARMELSKÁ

ÚVAHA

Převzato z knihy CH. O'DONNELLA: SLAVÍME S MARIÍ, vydalo Karmelitánské nakladatelství v roce 1996.

Různé tituly Panny Marie v liturgii i lidové úctě většinou zdůrazňují některý rys jejího vztahu k Bohu nebo k nám, nebo se týkají určitého místa nebo řeholního institutu. Názvy, které souvisejí s nějakým místem či řeholí, je třeba poněkud rozvést, máme-li skutečně pochopit jejich význam. Například titulem „Panna Maria Lurdská“ se myslí „Maria, jak se zjevila a jak je uctívána v Lurdech“. Podobně „Panna Maria Karmelská“ znamená „Maria, jak ji uctívá karmelitánský řád“. Karmelitánská úcta k Panně Marii prošla dlouhým a zajímavým vývojem. Můžeme jej přehledně rozdělit do tří období, která se vzájemně překrývají a společně tvoří určitý typ mariánské zbožnosti.

Řád vyzývá Marii především jako ochránkyni. Jí byla, jak jsme viděli, zasvěcena původní kaple poustevníků na Karmelu. Karmelitánská *řehole* upřesňovala, že tento kostelík měl stát uprostřed mezi celami poustevníků. Kaple sloužila jako místo slavení každodenní mše svaté (což bylo v tehdejší době dosti neobvyklé). V mariánských úvahách řádu ze 13.-14. století se často tvrdí, že řád byl založen ke cti Panny Marie. Jakkoliv je tento výrok historicky nepřesný, vyjadřuje jistý duchovní postoj, který vedl i poustevníky k tomu, že zasvětili kapli na hoře Karmel Panně Marii. Když se řád dostal do Evropy, oblíbeným titulem jeho kostelů se stalo Zvěstování. Uvědomíme-li si, že klíčový pojem *řehole*, „poslušnost Ježíši Kristu“ (*obsequium Jesu Christi*), měl feudální nádech, pak snadno pochopíme, jak vznikla myšlenka, že ochránkyní řádu je Maria. Výroční (i týdenní) památka Panny Marie oslavovala Mariinu činnost „shora dolů“ pro karmelitány, totiž ochranu, a činnost karmelitánů „zdola nahoru“ ke cti Marie, totiž díkůvzdání a poslušnost. Vedle titulu Ochránkyně karmelitánů vznikl v téže době i titul Matka karmelitánů.

Druhé období mariánské zbožnosti Karmelu nastává ve 14.-15. století a vyznačuje se úctou k Nejčistší Panně. Hlavní důraz se neklade na Mariinu neporušenost, ale na čistotu srdce, které bylo zcela prosté hříchu a naprosto oddané Bohu. (8) Nyní tedy chápeme, proč bylo tajemství zvěstování tak přitažlivé a proč mu bylo zasvěceno mnoho řádových kostelů.

O zvláštní úctě k Marii jakožto Panně svědčí skutečnost, že když karmelitáni roku 1584 přejímali římský misál, nahradili každé *Sancta Maria* slovy *Beata Virgo*. V té době karmelitáni také nejvíce vystupovali na obranu nesposkvrněného početí.

Úcta k Marii, Nejčistší Panně, souzněla i s kontemplativním ideálem řádu, tehdy již jasně stanoveným v pseudonymním díle *Pravidla prvních mnichů*, které se připisovalo Janovi, čtyřiačtyřicátému biskupu jeruzalémskému, avšak objevilo se až r. 1370: Pokud jde o tento život, můžeme rozlišit dva cíle, z nichž jednoho můžeme s pomocí Boží milosti dosáhnout svou vlastní snahou a ctnostným životem, totiž nabídnout Bohu srdce svaté a čisté ode vši skutečné poskvrny hříchu... Druhý cíl tohoto života nám může udělit jen Boží dobrota, totiž okusit srdcem a poznat myslí nejen po smrti, ale již v tomto smrtelném životě mocnou Boží přítomnost a blaženost nebeské slávy. Vedeni tímto textem a s ním spojenou spiritualitou nacházeli karmelitáni v Marii vždy vzor svého kontemplativního života. Současně s úctou k Marii, Nejčistší Panně, se rozvíjela představa Marie jako „sestry“. Možná zde hrála určitou roli středověká záliba v titulování, ale označení také odpovídalo plnému názvu řádu „Bratři blahoslavené Panny Marie z hory Karmel“, který byl sice napadán, ale za jehož zachování řád statečně bojoval. Titul „sestra“ se objevuje již u Otců. Pavel VI. jej použil v závěrečné řeči na třetím zasedání 2. vatikánského koncilu: Stejně jako my, i ona je dcerou Adamovou, a proto také naší sestrou vzhledem ke společné lidské přirozenosti.

Maria je dokonalé dítě nebeského Otce, jeho „milovaná dcera“ (LG 53), protože se víc než kdo jiný dala vést Duchem svatým (srov. Řím 8,14). Karmelitáni, žijící v duchu proroka Eliáše v celibátu, se cítili spojení s Marií, první pannou mezi ženami. Obraz Marie jako „sestry“ získává v karmelitánské zbožnosti další významy: z Boží prozřetelnosti byl řád nazván *Bratři blahoslavené Panny Marie z hory Karmel*. Marii je řád zasvěcen, a proto se stává jakoby jejím domem, kde se lidem dostává daru Boží blízkosti. Eliáš byl prvním mužem žijícím v celibátu, Maria je svou důstojností první mezi ženami. Karmelitánské kontemplativní povolání, „zachovávat v srdci zákon Páně“ (*řehole* 7), je podobné onomu povolání, jímž žila po většinu svého života Maria. Jako služebnice nebo dívka Páně se stává vzorem pravého ucednictví, poslušnosti (*obsequium*) Ježíši Kristu, která je srdcem *řehole*. Tyto body mají význam nejen pro zasvěcené členy karmelitánskému řádu (prvního, druhého nebo třetího), ale pro všechny, kdo mají ke karmelitánské mariánské úctě zvláštní vztah tím, že nosí škapulíř, o němž budeme nyní hovořit.

Třetím projevem úcty k Panně Marii v karmelitánské rodině je škapulíř. Tato pobožnost převládá od 16. století, i když oba předchozí způsoby úcty (ochránkyně a nejčistší Panna) trvají dále a dávají karmelitánské zbožnosti vyjádřené škapulířem zvláštní ráz. Původ škapulíře je sporný: doklad o mariánském zjevení sv. Šimonu (Stockovi?) je pozdní, z doby téměř dvě stě let po domnělé události; po historické stránce svědectví není zcela

uspokojivé. Podobná vyprávění najdeme i v jiných řádech, někde dokonce Maria dává celý oděv. Rozhodující je závěr J. Smeta, podle nějž „nelze zcela vyloučit možnost, že příběh se opírá o skutečný základ“.

Avšak mariánský škapulíř na pravosti onoho zjevení nezávisí. Škapulíř symbolizuje hlavně ochranu Panny Marie. Oděv jako symbol ochrany se v křesťanské tradici vyskytuje často, především ve východní ikonografii, v podobě Madony s pláštěm. Kromě ochrany znamená škapulíř, představující karmelitánský hábit, zasvěcení Marii. Jelikož zasvěcení koná vlastně Bůh, říkáme-li, že se zasvěcujeme Bohu a Marii, prohlašujeme tím, že svobodně chceme, aby se v našem životě zjevila Boží vůle, a aby Ježíš byl naším Pánem. Nošením škapulíře naznačujeme, že chceme svými činy a postoji uskutečňovat hodnoty, kterými žila Maria.

Otázkou takzvaného „sobotního privilegia“ se nemusíme příliš zabývat. Jakkoliv je jeho původ pochybný, vyjadřuje důvěru v mocnou Mariinu přímluvu v okamžiku smrti a při očišťování a uzdravování, kterým je očištění. Nebylo by moudré hovořit o vysvobození z očištění první sobotu po smrti, ale s výjimkou toho lze bezpečně hlásat „podmínky“ spojené s tímto „privilegiem“ ne sice na základě vidění nebo „zaslíbení“, ale podle Nového zákona, který všechny tři podmínky naléhavě doporučuje: jsou to modlitba, čistota odpovídající životnímu stavu a pokání.

8. UPOZORNŮJEME:

V průběhu června a července 1996 dáme čtenářům k dispozici řadu zajímavých knižních titulů:

- Životopis belgického krále Baudouina
- Medžugorje v letech 1992-1993
- Životopis Matky Terezy z Kalkaty
- Svátosti Krista a církve

KARMEL - časopis Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské se sídlem v Kostelním Vydří. Vydává Karmelitánský klášter tamtéž.
Odpovědný redaktor P. Vojtěch Kodet, OCarm.
ISSN - KARMEL 1210 - 499X
Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Českých Budějovicích, čj. P - 6975 / 92 ze dne 13. prosince 1993.